

Helsingin Lääninvankilassa säilytettävien, poliittisista syistä pidätettyjen henkilöitten kirjeenvaihtoon kesä -, heinä- ja elokuun ajalta 1920.

Helsingin Lääninvankilassa säilytettävien, poliittisista syistä pidätettyjen henkilöitten lukumäärä on kuten tunnettu, viime kuukausina tuntuvasti vähentynyt. Kesän aikana pidätetyt ovat kirjoittaneet vain muutamia kirjeitä, jotka voivat olla jostakin mielenkiinnosta. Allaolevasta lainaukset huomattavimmista kirjeistä, joista kuvastuu mieliala pidätettyjen keskuudessa:

Sotilas Juho Jaakko Palo, pidätetty 20.4.20 kommunistisen toiminnan johdosta, kirjoittaa 18/7 päivätyssä kirjeessä eräälle ystävälleen m.m.:

-"Niin, väliinhän sitä ihmistä alennetaan ja toisinaan ylennetään. Minut alensi tällä kertaa köyhyyteni, joka oli tavattoman suuri. Alennuksen tunto on sietämätön sille, joka ei vielä ole kokonaan turmeltunut. Tunnus katkerasti tämän nöyryykseni. Eihän ole mitään hauskaa istua täällä ja nähdä kesän tulevan ja menevän menojaan. En ole nähnyt kesän ihanuudesta muuta kuin muutaman viheriöitsevän puun. --- Minulla oli sotaväessä ollessani hyvät olot kaiken muun paitsi palkan puolesta. Ei sekään vielä olisi minua mihinkään seikka iluihin saattanut jos olisin talon puolesta saanut edes kunnollisen puvun. Kyllähän se uusi oli, mutta ei lainkaan sopiva. Omalla kustannuksella sen piti jokaisen korjauttaa. Se taasen ei ollut useimmille tovereistani mikään konsti, he kun järjestään olivat varakkaitten vanhempien poikia. He käyttivät osalta aivan omiakin pukuja. Minulla taas ei ollut muuta tulolähdettä kuin palkkani, markka ja päivä, ja sen vuoksi oli mahdoton korjauttaa pukuani. Sitte tarjottiin minulle tilaisuus ansaita kommunistien hommissa. Vasta yli kuukauden perästä, jona aikana minua kiersi eräs kommunisti kuin kiljuva jalopeura, hyväksyin tarjouksen. Mutta sittenkin kun tekoni tein, katsoin, ettei siitä ollut mitään todellista hyötyä kommunisteille. Kaikeksi onneksi he joutuivat kohta kiikkiin ja minä itse seuraavana päivänä. Kyllä se oli ikävä juttu, että palkkani menetin ja tahrasin maineeni. Olisin ehkä paremmin pärjännyt, mutta aluksi jyrkästi kielsin tekoni kun

tiesin etten ollut itse mikään kommunisti. Kyllä se tuntuu katkeralta vaihtaa niin hyvät olot vankilaelämään. Asunto minulla oli kuin sivilissä. Asuin väepelin kanssa hyvin kalustetussa huoneessa. Olin tovereitteni kanssa kaikin puolin hyvissä väleissä. --- Syyllisyyteni ei itse asiassa ole suuren suuri. Odotan, ettei siitä tule mahdottomia kärsittäväksi. --- Kun näet isäni niin sano terveisiä ja että kyllä minusta vielä tulee kunnan kansalainen. ---"

Opettaja Knut Gustav Fabian Kangas, pidätetty 15/5 20 tullessaan rajan yli Venäjältä, kirjoittaa 25/7 veljelleen m.m.:

"Sellaista pilveä elämäni taivaalla kuin mitä nyt on ollut, en olisi koskaan uskonut näkeväni. Tappukset tiedät. Olen ollut kohtalon heittelävänä, melkein silmät ummessa, koettamatta itse elämäni kulkua mihinkään ohjata. Miksi? Siksi, että olen huomannut sen olevan turhaa! Antaa tuulen kuljella! Sillä jos päätän, että nyt soudan tuohon rantaan, niin eteeni nousee paasi, jonka yli on mahdotonta päästä. Jos päätän tehdä jotakin, tulee aina jokin este. Näyttää kuin kaikki henget olisivat liittoutuneet kaataakseen minut, jossa ne ehkä vielä onnistuvatkin. Kyllä se on ollut minulle hermostuttavan kiusallista. Esim. Pietarista en tahtonut päästä erilleni, vaikka ponnistin kaikki voimani ja käytin kaikki mahdolliset keinot. Viimein sauin onneksi! sairastumaan ja sain lääkärin todistuksen nojalla matkapaasin tänne. Oliko tämä onneksi vaiko onnettomuudeksi, sen on lähitulevaisuus osoittava. Nykyinen tilani on surkea, vaikkakin se eräässä suhteessa, nim. ruuan puolesta, on parempi kuin Pietarissa. Vapaudesta olen jo kauan ollut yhtä mieltä Schillerin kanssa, että sitä on vain unelmien mailla. Yksinäisyyttä en kammoksu. Toisinaan kuluu parikin päivää etten edes muista olevani vankilassa. Mutta joskus taasen tuntuu tuskalliselta ja ääven sietämättömältä ajatus, että olen tähän tilaan joutunut aavistamattani ja ilman pienintäkään intsessiä tuota kapinalliketta kohtaan. Mutta enhän voi tästä syyttää ketään muuta kuin itseäni. --- Mutta ei niin pahaa ettei siinä hyvääkin; isänmaani, kotini, perheeni ja kaikki omaiseni eivät ole minulle tuntuneet koskaan rakkaimmilta kuin nyt. ---"

Kirjaltaja Lauri Johan Suolahti, pidätetty 5/5 20 osanotosta kapinaan, kirjoitti 28/8 päivätyssä kirjeessä vaimolleen m.m.:

"On tämäkin elämää mitä nykyään elän. Muistan Pietarissa ollessani lausuneeni tovereilleni, että jos minulta tulevaisuudessa joku kysyy missä olen ollut kaksi vuotta, jotka Venäjällä olen viettänyt hiin vastaan:

haudassa. Mitähän tästä vankilaelämästä tulen sanomaan, joka on vieläkin kurj-
paa kuin Venäjällä olo. En minä tänne olisi koskaan joutunut ellen olisi
onnettomuudekseni joutunut yhteiskunnan suurimpien konnien ansaan ja nyt
heidän pahojen töittensä takia saan täällä istua syytettynä osallisuudesta
murhaan! Opiksi tämä kyllä on tulevaisuuden varalle, kyllä tämä opettaa mi-
nuakin valitsemaan seuran, johon yhdyä. -- Suurin puute täällä on se, ettei
tahdo saada kylliksi tirtokirjallisuutta, sitä saa täällä vain kerran kuus-
sa. --"

Toimittaja August Julius Sundblom, pidätetty 9.6.20 Ahvenanmaalla
maankavalluksesta, kirjoitti 27/6 päivätyssä kirjeessä omaisilleen:

"Alla mina kära. En innerlig hälsning från den ensamme i cellen.
Det är i dag fjärde söndagen jag är borta från det kära hemmet. När jag får
återvända vet jag icke. Men lever i hoppet.

Den vecka, som gick ut i går, var rik på omväxling. Den 22,55 år, av-
skedsbesök av Torwald, do av Julius B., blommor, telegram, brev. Allt detta på
en dag. Jo, Mor Hildas brev, skrivet på söndagen, kom på min födelsedag. Likaså
Gunhilds, skrivet den 18. Och så några rader av Fröken Tallgren, som framförde
redaktionens, kontors - och tryckeripersonalens lyckönskningar med anledning av
55 årsdagen, Tore hämtade så härliga rosor. J.E. likaså. Och fick jag ett väl-
digt fång mörkröda rosor av "vänner på Åland" stod det på kortet. Och så fick
jag bakelser, en kaka av Jenny och ett stort "fömröd" eller vad det heter,
som bestämt var hemifrån. Jag tyckte mig känna igen både form och smak. Av
rosorna delar jag med mig åt B-n. Av "bakverket" gav jag också bort, ty eljes
skulle det ha förfarits i värmen. Tore skötte om mig på bästa sätt och köpte
allt vad jag hade behov av eller önskade. Han var så snäll. Och så tror jag
att jag glömde tacka honom. Ja, sannerligen glömde jag icke det. Mitt hand-
slag till avsked fick vara mitt tack. Då jag bjöd Tore och visste han skulle
resa hem, till mitt hem, ville, det brista. Eljes är jag så lugn och kall, men
när jag påminnes om hemmet, med alla de kära det innesluter, då blir jag blö-
dig. Man är ju inte mer än människa. Ja, födelsedagen gick. Även fängelsedirek-
törerna voro nog älgkvärda att lyckönska mig, då de överlämnade telegram och
brev. Ring upp Hansens och tacka dem för telegrammet. Likaså Haga (Karlsson &
Troberg) och Bomansons. Även Gylling, Stark, Nylund och Ratz telegraferade.
Betyga dem alla mitt varmt kända tack. Även stadsfullmäktige skickade ett
vackert telegram. Barn och barnbarn i Sverige sände far en samfärd lyckönskan.
Kvällen kom och jag somnade gott, omvävd av blomsterdof och tröstad av goda
vänners hälsningar. Så kom midsommarsfön. Det härligaste väder. Tror ni det

handas. Mitta kasta vanliga kasta julen samman, joks on vielminkin kurt.
pas kuin Vennäjä olo. En minä tienne ollut koskaan joutunut ollen ollut
ommatomunkaani joutunut yhteiskunnan suurimpien kottien ansaan ja nyt
heidän pahojen tultensa katta saan tulla istua vyytetyne osallisuuden
murhaan! Opiat tulla kyllä on tulvavastanden varalle, kyllä tulla opettaa mi-
niskin valitsemaan seuram, johon ydyin. -- Surtin pante tulla on se, ettei
tando saada kyllä tirtokirjallisuutta, eikä saa tulla vain kerran kuu-
sa. --

Tömittä ja August Julius Sundblom, pidetty 9.6.20 Ahvenanmaalla
maankavalluksesta, kirjoitti 27/6 päivätyssä kirjassaan omatallien:
"Alla minä kerta. En innerlig påsning från den ensamma i cellen.
Det är i dag freds söndagen jag är borta från det käre hemmet. När jag får
äternästa vet jag juoke. Men lever i hoppet.
Den vecka, som gick ut i går, var rik på omväxling. Den 22, 23 är, av-
skedades av Torwald, de av Julius E., blommar, telegram, brev. Allt detta på
en dag. Jo, Mor Hildas brev, skrivet på söndagen, kom på min födelsedag. Likaså
Gunnilds, skrivet den 18. Och så några rader av Fröken Talgren, som främförde
redaktionens, kontors- och styrelserpersonals lychnskningar med anledning av
55 årsdagen. Tore hälsade så härligt. Rosor, J.E. likaså. Och fick jag ett vilt-
digt från mörkröda rosor av "vänner på Åland" stod det på kortet. Och så fick
jag bakelser, en kaka av Jenny och ett stort "förmidd eller vad det heter,
som består var hemifrån. Jag tyckte mig känna igen både form och smak. Av
rosorna delar jag med mig åt B-n. Av "bakverket" gav jag också bort, ty ejes
skulle det ha förfärligt i värmen. Tore skötte om mig på bästa sätt och köpte
allt vad jag hade behov av eller önskade. Han var så snäll. Och så tror jag
att jag glömde tacka honom. Ja, sannerligen glömde jag juoke det. Mitt hand-
slag till avsked fick vara mitt tack. Då jag bjöd Tore och vänner han skulle
resa hem, till mitt hem, ville det bästa. Ej är jag så lugn och kall, men
när jag påminnes om hemmet, med alla de käre det innerst, då blir jag bit-
tig. Man är ju inte mer än människa. Ja, födelsedagen gick. Även längelsedirek-
törerna voro nog älskvärda att lychnska mig, då de överlämnade telegram och
brev. Ring upp Hansens och tacka dem för telegrammet. Likaså Hags (Karlsson &
Tjoberg) och Bomansons. Även Gylling, Sten, Nyland och Ratzelstefers.
Betysa dem alla mitt varmt kända tack. Även stadsallmänhetens skickade ett
vackert telegram. Barn och barnbarn i Sverige skickade far en samlig lychnskan.
Kvällen kom och jag somnade godt, omväld av blomsterdof och tröstad av gode
vännerns hälsningar. Så kom midnattsklockan. Det härligaste väder. Trov ni det

var roligt att sitta inne bakom lås och galler. Men det gick! Jag visste ju förut av den stora sänfesten. Den gick av spapeln midsommardagen. Även då var vädret vackert, men mitt på dagen gick åska och reng över H:fors. Men sen blev det vackert igen. Med ve⁷mod tänkte jag på sänfesten, Ty det är ju dock - sist och slutligen - kärleken till svensk⁷ språk och kultur, som fört mig hit.

Så gick även midsommardagen till ända. Jenny var här på f.m. och hämtade blommor. Också i går besökte hon mig. I morgon kommer hon igen. Både Torvald och Jenny uppmanade mig att börja skriva mina "Memoirer". T.v. nöjer jag mig med att översätta. Men kommer jag till Åbo Länsfängelse, kanske jag försöker. Ty där blir jag nog långvarig. Apropos det, så låt laga mina glasögon - ena bågen har gått av - så att Ni kan sända dem till Åbo, om jag blir skickad dit. Ty mina brillor kunna lätt gå sönder. Och då bleve det förfärligt. Här på fängelset går livet sin gilla gång. I regeln får jag två gånger om dagen ta en promenad på fängelsegården. Visserligen är det instängt, men i alla fall mycket uppfriskande. Fru Björkman har jag icke träffat och herr B. ser jag ibland en skymt utav. Vi få icke råkas. Så är st⁷agat. I går, lördag, fick jag åter ett skönt bad. Så härligt i enskigheten att få göra kroppen ren och fin. Jag har nog inte magrat ett dugg. Undrar på det för resten. Gör ingenting och äter bra. I dag var det en riktig fin middag, bräckt lax, färsk och god (hans⁷parat litet till frukosten i morgon). Och till efterrätt blamangé el. vad det heter. Mjöl⁷k har jag alla dagar. - Nu när det är kväll - snart kommer väl till - sängsringningen! och nattviolerna dofta så innerligt skönt. Af rosorna har jag nu bara några kvar. Och även de äro snart döda. Det är ju ganska varmt också i cellen, ehuru jag nu har min mot väster (el-nordväst). Jag har nämligen blivit flyttad upp i 3 -dje våningen och har "rummet" N:o 3. - God natt med Er allesanman!

Måndag 28/6. Mina käraste. Jag har sovit gott och drömt om Er. Nu har jag städ⁷at, rakat mig och ätit havregrynsvälling (fängelsets kost). Kl. är väl omk. 9 nu tänker jag. - Jag hade d. 25 ett brev fr. Gunhild, skrivet 21, jämte 3 fotografier av henne och d. båda flickorna. Så roligt för mig. Och från kära Lullu har jag haft ett kort. Alla komma de⁷håg mig. I dag kommer Jenny och hälsar på. Det är vackert väder nu igen, men tidigare i morse regnade det. Jag är så frisk och sund och känner mig inte alls gammal, trots mina 55 år. Min dag går under läsning och skrivning (översättn.) Och så krypa timmarna fram..... Men å andra sidan går det alls ingen nöd på mig. Det

var riktigt att alla inne på kom lås och galler. Men det gick! Jag visade ju
först av den stora sänkesten. Den gick av spår i midnattsdagen. Även då
var väder vackert, men mitt på dagen gick åska och regn över H:örs. Men
den blev det vackert igen. Med vinnod tänkte jag på sänkesten. Ty det är ju
dock - sål och slutligen - kärleken till älskade språk och kultur, som fört
mig hit.

Så gick även midnattsdagen till ända. Jenny var här på f.m. och
skänkade blommor. Också i går besökte hon mig. I morgon kommer hon igen. Både
Torvald och Jenny uppmärksade mig att börja skriva mina "Memoarer". T.v. nöjer
jag mig med att överleva. Men kommer jag till Åbo länsfängelset, kanske jag
försöker. Ty där blir jag nog långvarig. Apropos det, så låt jag mina glas-
ögon - en bagen har gått av - så att vi kan känna dem till Åbo, om jag blir
skickad dit. Ty mina briller kunna lätt gå sönder. Och då blev det förklar-
ligt. Här på fängelset går livet sin gamla gång. I regeln får jag två gånger
om dagen ta en promenad på fängelsesgården. Visserligen är det instängt, men
i alla fall mycket uppträskande. Från Björkmen har jag fått ett brev och herr
B. ser jag ibland en skymt utav. Vi få inte träffas. Så är skälet. I går, för-
dag, fick jag åter ett skönt besök. Så härligt i ensamheten att få göra krop-
pen ren och fin. Jag har nog inte magrat ett drugg. Undrar på det för resten.
Gör ingenting och åter bra. I dag var det en riktig fin middag, bröckst lax,
fisk och god (härskat litet till frukosten i morgon). Och till efterrätt
blommande öl. Vad det heter. Måhär har jag alla dagar. - Nu när det är kväll-
snart kommer vi till - sängstugan igen! och nattvakterna döta så innerligt
skönt. Af rosen har jag nu bara några kvar. Och även de är snart döda.
Det är ju ganska varmt också i cellen, emmar jag nu har min mot väster (ef-
nordväst). Jag har nämligen blivit flyttad upp i 3-dje våningen och har "rum-
met" N:o 3. - God natt med Er allsammans!

Måndag 28/6. Mina käraste. Jag har sovigt gott och drömt om Er. Nu har
jag stått, rakat mig och skrivit brev till Er (fängelsens kost). Kl. är
väl omk. 9 nu tänker jag. - Jag hade d. 28 ett brev fr. Gunnild, skrivet 21.
Jämför 3 fotografier av henne och d. båda flickorna. Så riktigt för mig. Och
från Kärra Julia har jag haft ett kort. Alla komma de till mig. I dag kommer
Jenny och hälsar på. Det är vackert väder nu igen, men tidigare i morgon reg-
nade det. Jag är så tråk och tråk och känner mig inte alls gammal, trots mi-
na 55 år. Min dag går under läsning och skrivning (överlevnad). Och så kry-
pa till sängens fram..... Men å andra sidan får det alla ingen nöd på mig. Det

är ju på sätt och vis en vila dock ej för tanken och nervsystemet. Ja nu är pappret slut. Jag skall sätta punkt och lämna brevet åt vakten.

Jag sänder Er alla i hemmet mina innerligaste hälsningar. Alla goda vänner hälsar jag och.

Allas Eder P. Julle.

K ä s k y s t ä :

Ukko Falek

Er ju på sätt och vis en vilja dock ej för tanken och nervsystemet. Ja nu är
papperet slut. Jag skall sätta punkt och lämna brevet åt vaktmästaren.

Jag skänder Er alla i hemmet mina innerligaste hälsningar. Alla goda

vänner hälsar jag och.

Almas Eden P. Nilse.

K E A Y A J E :

Alma Folck